

POSTANOWIENIE

29 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 29 listopada 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa B. spółki akcyjnej w W.
przeciwko P. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej B. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 14 marca 2023 r., VII AGa 1274/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda B. spółki akcyjnej w W. na rzecz pozwanego P. spółki akcyjnej w W. 12 500 (dwanaście tysięcy pięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

r.g.

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 14 marca 2023 r. powód B. spółka akcyjna w W. wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c.

Zdaniem skarżącego w sprawie występują następujące istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytania: 1) Jakie skutki prawne powoduje zawarcie w treści umowy oświadczeń i zapewnień bez jednoczesnego określenia konsekwencji ich niezgodności z rzeczywistością? 2) Czy niezgodność z prawdą oświadczeń i zapewnień co do przedsiębiorstwa spółki może być traktowana jako nienależyte wykonanie umowy sprzedaży praw udziałowych w tej spółce?

Ponadto zdaniem powoda w sprawie zachodzi nieważność postępowania, gdyż Sąd Apelacyjny wydał zaskarżony wyrok w sprzecznym z przepisami prawa składzie jednego sędziego. Skarżący podniósł, że nienależyte obsadzenie składu Sądu Apelacyjnego wynika z zastosowania przez Sąd Apelacyjny art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, mimo jego sprzeczności z art. 6 ust 1 EKPCz oraz art. 2, art. 10, art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Skarżący przywołał uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023, nr 10, poz. 104), w której przyjęto, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Powód zaznaczył, że Sąd Najwyższy postanowił nadać powyższej uchwale moc zasady prawnej i ustalił, że przyjęta w uchwale wykładnia obowiązuje od dnia

jej podjęcia. Jego zdaniem, oznacza to tylko tyle, że uchwała ta, jako zasada prawna, wiąże inne składy Sądu Najwyższego orzekające po dniu podjęcia uchwały (art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym). Nie stoi to na przeszkodzie, aby jakikolwiek inny skład Sądu Najwyższego podzielił stanowisko wyrażone w uchwale i stwierdził nieważność postępowania w sprawach, w których orzeczenia sądu odwoławczego zapadły przed datą uchwały.

Pozwany P. spółka akcyjna w W. we wniesionej odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia (środek prawny), nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 7 lipca 2022 r., I CSK 2151/22; z 28 września 2023 r. I CSK 6680/22, i z 12 stycznia 2024 r., I CSK 2817/23).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu” ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. np. postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie dotychczas nierozstrzygnięte w orzecznictwie, a zatem takie, które cechuje się przymiotem nowości i którego wyjaśnienie może sprzyjać rozwojowi prawa (zob. np. postanowienia SN: z 21 stycznia 2022 r., I CSK 1285/22; z 24 kwietnia 2023 r., I CSK 4950/22; z 20 grudnia 2023 r., I CSK 4003/23). Powołanie się na przyczynę kasacyjną wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Zagadnienie prawne powinno przy tym zostać oparte na konkretnych, powołanych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przepisach prawa, które jednocześnie pozostają w związku z podstawami wniesionego środka prawnego. Zagadnienie takie musi zostać ujęte w sposób abstrakcyjny - tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest także powołanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen przedstawionego problemu i zaprezentowanie możliwych kierunków interpretacyjnych (zob. np. postanowienia SN: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13; z 16 grudnia 2021 r., V CSK 289/21; z 23 grudnia 2022 r., I CSK 3245/22; z 14 czerwca 2023 r., I CSK 1253/23; z 4 września 2023 r., I CSK 1862/23; z 31 stycznia 2024 r., I CSK 2718/23).

Ponadto zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny dający się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienia SN: z 13 stycznia 2023 r., I CSK 1826/22, i z 26 maja 2023 r., I CSK 4904/22) oraz nie może mieć

charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienia SN: z 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, i z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20).

Nie budzi przy tym wątpliwości, że nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego uzasadniającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania problem prawny, którego wyjaśnienie nie miałoby żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (zob. *mutatis mutandis* postanowienie SN z 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono także stanowisko, że występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane pytaniom prawnym kierowanym do Sądu Najwyższego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., a zatem wiązać się z poważnymi wątpliwościami, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN: z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06; z 15 listopada 2023 r., I CSK 1951/23).

Analiza przedstawionych przez skarżącego problemów nie pozwala na przyjęcie, że podnoszone kwestie stanowią istotne zagadnienia prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Wbrew twierdzeniom powoda ich wyjaśnienie nie jest konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy, a ponadto argumentacja powoda wskazuje, że zmierza on w istocie do podważenia ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji, co w postępowaniu kasacyjnym jest wyłączone ze względu na związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia - art. 398¹³ § 2 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 4 października 2018 r., II CSK 233/18). Przedstawione zagadnienia w istocie mają zatem charakter pozorny i stanowią próbę obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Według jednoznacznych ustaleń Sądów *meriti* powód nie wykazał, że złożone przez pozwanego oświadczenia i zapewnienia były niezgodne z prawdą na dzień składania oświadczenia tj. 30 września 2011 r. Tym samym zagadnienia

prawne sformułowane przez powoda nie mają oparcia w stanie faktycznym sprawy i w konsekwencji ich wyjaśnienie pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie sporu.

Z ustaleń Sądów *meriti* wynika przy tym, że strony ograniczyły odpowiedzialność za prawdziwość zapewnień art. 3 § 5 ust. 6 umowy przez ustalenie w art. 4 § 8 ust. 4 umowy o wyłączeniu odpowiedzialności pozwanego za dokładność i kompletność informacji udostępnionych powodowi w związku z przedmiotem umowy, z wyłączeniem sytuacji, gdy nieprzekazanie informacji było spowodowane winą umyślną lub rażącym niedbalstwem. Artykuł 4 § 8 ust. 4 umowy stanowił, że kupujący oświadcza także, że sprzedający oraz jego przedstawiciele, doradcy oraz konsultanci nie będą ponosili żadnej odpowiedzialności za dokładność i pełność jakichkolwiek informacji, danych czy innych materiałów (pisemnych lub ustnych) udostępnionych kupującemu lub przejranych przez niego w związku z przedmiotem umowy, z wyjątkiem sytuacji gdy nieprzekazanie lub przekazanie niepełnych informacji, danych lub innych materiałów jest skutkiem ich działania spowodowanego winą umyślną lub rażącym niedbalstwem, co nie narusza postanowień art. 3 § 5 umowy. Dodatkowo w art. 7a umowy zawarte zostało kolejne ograniczenie odpowiedzialności pozwanego za zobowiązania wynikające z umowy. Ograniczenie to miało charakter zarówno kwotowy przez wprowadzenie limitu odpowiedzialności, ale również przedmiotowy przez wyłączenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi (gwarancji) za prawdziwość oraz kompletność zapewnień. Strony ograniczyły bowiem obowiązek naprawienia szkody przez sprzedającego do wysokości 30 % ceny zakupu udziałów w przypadku poniesienia przez kupującego straty oraz 10 % ceny zakupu udziałów w przypadku utraconych korzyści, przy czym maksymalna kwota odszkodowania sprzedającego, niezależnie od charakteru szkody, ograniczona została do wysokości 30 % ceny zakupu udziałów.

Sąd Apelacyjny ustalił również, że strony ostatecznie wynegocjowały, że mechanizm odpowiedzialności sprzedającego z tytułu złożonych oświadczeń zostanie ukształtowany w ten sposób, że kupujący będzie mógł przeprowadzić pełne badanie *due diligence* spółki, a jeżeli w wyniku badania uzna, że oświadczenia sprzedającego są nieprawdziwe, będzie mógł odstąpić od umowy w określonym czasie. Powód w przewidzianym okresie od umowy nie odstąpił.

Wbrew twierdzeniom skarżącego nie ma podstaw do przyjęcia, że Sąd drugiej instancji rozpoznał sprawę w niewłaściwym składzie. Sąd Apelacyjny orzekał w składzie jednego sędziego na podstawie art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, który w chwili orzekania funkcjonował w polskim porządku prawnym. Skarżący pominął, że zgodnie z art. 188 pkt 1 Konstytucji to Trybunał Konstytucyjny orzeka o zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją oraz nie nadaje właściwego znaczenia – dostrzeżonej w skardze kasacyjnej – okoliczności, że w powołanej uchwale Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, wyraźnie zaznaczono, że przyjęta w niej wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia.

Skoro sporne orzeczenie Sądu Apelacyjnego zapadło 14 marca 2023 r., to nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że zaskarżony wyrok został wydany w warunkach nieważności w związku z naruszeniem art. 379 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 i art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 9 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(a.z.)

[a.ł]